

EBELİK ÖĞRENCİLERİNİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME DÜZEYLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

CRITICAL THINKING LEVELS OF STUDENTS STUDYING IN MIDWIFERY AND THE AFFECTING FACTORS

Meltem AYDIN¹ Mine YURDAKUL¹ Semra ERDOĞAN²

¹Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Ebelik Bölümü ²Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik Ana Bilim Dalı, Mersin, Türkiye

Yazışma Adresi:

Mehtap AYDIN

Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Çiftlikköy MERSİN - Türkiye

E posta: meltemaydin80@gmail.com

Kabul Tarihi: 28 Mart 2013

Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi

ISSN: 2146-9601

e-ISSN: 2147-2238

bsbd@balikesir.edu.tr

www.bau-sbdergisi.com

ÖZET

AMAÇ: Araştırma, ebelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeylerini ve eleştirel düşünmeyi etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEMLER: Çalışmanın evrenini ve örneklemini Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Ebelik Bölümü'nde okuyan 251 öğrenci oluşturmuştur ve uygulamayı 149 öğrenci kabul etmiştir. Veriler, bireysel bilgileri içeren anket formu ve Kalifornia Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği (KEDEÖ) ile toplanmıştır. İstatistik analizler için SPSS 11.5 paket programından yararlanılmıştır. Sürekli ölçümlere ait normallik kontrolleri Shapiro Wilk testi ile değerlendirilmiştir. Sürekli ölçümlere ait analizler One Way ANOVA ile test edilmiştir.

BULGULAR: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 69'unun 18-22 yaş aralığında, %72'si normal lise mezunu, % 69'unun annesinin, % 65'inin ise babasının ilköğretim mezunu olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların eleştirel düşünme puan ortalaması 199 ± 22 olarak saptanmıştır. Katılımcıların % 94'ünün düşük, % 6'sının orta eleştirel düşünme düzeyine sahip olduğu saptanmıştır.

SONUÇ: Sonuç olarak ebelik bölümü öğrencilerinin büyük oranda düşük eleştirel düşünme düzeyine sahip oldukları ve KEDEÖ'nin alt ölçekleri incelendiğinde bazı demografik özelliklerin eleştirel düşünme becerilerini etkilediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: eleştirel düşünme, ebe, öğrenci

SUMMARY

OBJECTIVE: This study aims to examine the critical thinking levels of students studying in midwifery associate degree program and to identify the factors affecting students' critical thinking abilities.

METHODS: 149 out of 251 total students studying in School of Health-Midwifery Department of Mersin University were involved in the study. The data were collected using the survey prepared by the researchers and the California Critical Thinking Disposition Inventory (CCTDI). SPSS 11.5 was used for statistical analysis. The Shapiro-Wilk test was used to determine if the continuous variables were normally distributed. One Way ANOVA test was used for continuous variables.

RESULTS: It was found that 69 % of the students who took part in the study were between 18 and 22, 71 % of the students graduated from regular high schools and that mothers of 69 % of the students and fathers of 65% received only primary school education. The critical thinking average score of the participants was found as 199 ± 22 .

CONCLUSION: We found that 94% of the participants had low level of critical thinking skills and that some demographic characteristics affected their critical thinking abilities.

Key words: critical thinking, midwifery, student

GİRİŞ

Ebelik mesleğinin aileye ve topluma sağlık eğitimi verme ve danışmanlık yapma gibi önemli bir sorumluluğu olduğu bilinmektedir. Sağlık hizmetlerinin önemli bir bölümünü kapsayan anne ve çocuk sağlığının geliştirilmesi, korunması, doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası bakımın sağlanmasında en önemli sağlık insan gücünü

oluşturan ebeler; anne ve bebek ölümlerinin azaltılmasında anahtar rolü üstlenmektedirler^{1,2,3}. Bu hizmetlerin güçlendirilmesindeki başarısızlık, sağlık hizmetlerinin kalitesinde ciddi olarak bozulmaya ve ulusal ve uluslararası sağlık hedeflerinin gerçekleştirilememesine neden olacaktır. Dünya Sağlık Asamblesinde; sağlık hizmetlerinde ebeğin aktif katılımı olmadan

herkese sağlık hedefine ulaşmanın mümkün olmayacağına karar verilmiştir⁴. Toplum sağlığı açısından bu kadar önemli olan bu meslek grubunun akademik eğitim alması ve bu eğitim kapsamında öğrencilere eleştirel düşünme becerisinin kazandırılmasının gerekliliği kaçınılmaz bir gerçektir. Toplumların gelişmişlik düzeylerinin göstergesi olan kadınlarla ve çocuklarla birebir etkileşim içinde olan, toplumun en uç kesimine dahi ulaşma ayrıcalığına sahip ebelik mesleğinde eleştirel düşünme becerisi, hem çalıştığı alandaki sorunların hem de mesleki sorunların çözümünde giderek önem kazanmaktadır. Eleştirel düşünme; problem çözme ve karar verme aşamalarında, günlük hayatta ve ebelik sürecinde kullanılıp geliştirilebilecek zihinsel bir aktivitedir.

Eleştirel düşünme, herhangi bir konu, olgu ve fikir üzerinde açıklık-seçiklik, tutarlılık, mantıklılık, şüphecilik ve doğru akıl yürütme gibi bazı ölçüt ve yöntemleri esas alır. Bunun doğrultusunda doğru olmayan düşünme biçimlerini tanıyan, kanıtlara ve sonuçlara önem veren araştırma temelli daha derin bir düşünme eğilimi ortaya çıkacaktır. Böylelikle tutarlı, makul sonuçlara ve yargılara ulaşmayı amaçlayan, hem problem çözme hem de problem görme kapasitesi sayesinde, kendi düşünme sürecini sürekli denetim altında tutarak değişmeye ve kendi kendini düzeltmeye açık olan bireyler oluşacaktır⁵.

Sahip olduğumuz varsayımlar, genellemeler, önyargılar, kalıp düşünceler dünyayı algılayışımızı ve davranışlarımızı etkilemektedir. Ancak Paul'un de belirttiği gibi insanlar çoğu zaman bilişsel modellerin davranışlarını etkilediğinin farkında değildirler. Bu farkındalık ise bireylerin eleştirel düşünebilmesi ile sağlanabilir. O halde iyi bir eleştirel düşünme öğrenim ve öğretimi için öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını esas alan öğrenci merkezli bir eğitim gereklidir. Günümüzde eğitimin en önemli amacı, değişik koşullara uyum sağlayabilecek, esnek ve açık düşünebilecek bireyler yetiştirmek olmalıdır^{5,6}.

Ebelik alanında da eleştirel düşünme konusunda gelişim sağlanabilmesi ve eğitim programlarının geliştirilmesinde rehberlik etmesi açısından var olan durumun ortaya konulması gerekmektedir. Bu yaklaşım doğrultusunda Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Ebelik Bölümü öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeylerini ve eleştirel düşünmeyi etkileyen faktörleri incelemek amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Tanımlayıcı nitelikte olan bu çalışmanın evrenini ve örneklemi, 2009-2010 yılı Mersin Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu Ebelik Bölümü'nde öğrenim gören 251 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma, tarihleri arasında izinli ve raporlu olmayan ve anket uygulamasını kabul eden 149 öğrenci ile yapılmıştır.

Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin sorulardan oluşan bir anket formu ve Kalifornia Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği (The California Critical Thinking Disposition Inventory) (KEDEÖ) kullanılarak toplanmıştır. Ölçek Kökdemir tarafından Türkçe'ye çevrilmiş ve gerekli faktör, geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır⁷. Ölçekten alınan puan arttıkça eleştirel düşünme eğilimi de artmaktadır. "California Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeği"ne göre 240'ın altında puan alanlar düşük, 240-300 arasında puan alanların orta ve 300'ün üzerinde puan alanların yüksek eleştirel düşünme sahip oldukları kabul edilmektedir. Toplam 6 alt ölçek ve 51 maddeden oluşan yeni ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (alfa) ise 0,9 olarak bulunmuştur. Ölçeğin açıkladığı toplam varyans ise %36'dır. Her bir boyutun iç tutarlılık katsayıları (Cronbach alpha) ise; Analitiklik Alt Ölçeği ve Açık Fikirlilik Alt Ölçeği, 0,7; Meraklılık Alt Ölçeği, 0,8; Kendine Güven Alt Ölçeği, 0,8; Doğruyu Arama Alt Ölçeği, 0,6; Sistematiçlik Alt Ölçeği, 0,6'dır. Bu ölçeğin araştırmada kullanılabilmesi için, ölçeği Türkçe'ye çeviren Doğan Kökdemir'den izin alınmıştır.

İstatistiksel analiz: KEDEÖ ölçeğinden elde edilen puanların toplamı alınmış ve bu toplam puanın normallik testi Shapiro Wilk testi ile test edilmiş ve normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Sosyo demografik özelliklere göre ölçek puanı ve alt ölçek puanları arasında farklılık olup olmadığı varyans analizi (One Way ANOVA) ile test edilmiştir. Varyansların homojenliği ön şartı kontrol edilmiş ve varyanslar homojen olmadığında Welch testi kullanılmıştır. Farklılığın anlamlı olduğu durumlarda çoklu karşılaştırmalar için Bonferroni ve Games-Howell testleri kullanılmıştır.

Çalışmaya başlamadan önce kurumdan izin ve katılımcılar bilgilendirilerek onam alınmıştır.

Tablo 1: Öğrencilerin Sınıflarına Göre Ölçek Ortalamalarının Dağılımı

	Sınıf				P
	1.sınıf (n=35)	2.sınıf (n=42)	3. sınıf (n=33)	4.sınıf (n=39)	
Analitiklik	45 ± 7	49 ± 5	48 ± 7	48 ± 5	0.028
Açık fikirlilik	41 ± 7	36 ± 8	38 ± 11	36 ± 9	0.05
Meraklılık	39 ± 6	40 ± 6	40 ± 6	41 ± 7	0.7
Kendine güven	28 ± 5	28 ± 6	29 ± 5	29 ± 5	0.7
Doğruyu arama	25 ± 7	24 ± 6	26 ± 6	25 ± 6	0.8
Sistematiklik	22 ± 4	20 ± 3	21 ± 4	20 ± 3	0.1
Toplam puan	199 ± 22	198 ± 21	202 ± 26	198 ± 22	0.8

Tablo 2: Öğrencilerin En Uzun Yaşadıkları Yerleşim Birimine Göre Ölçek Ortalamalarının Dağılımları

	Yaşadığı yer			P
	İl (n=81)	İlçe (n=47)	Köy (n=21)	
Analitiklik	48 ± 6	47 ± 5	46 ± 7	0.5
Açık fikirlilik	38 ± 10	37 ± 7	35 ± 8	0.4
Meraklılık	40 ± 7	40 ± 5	39 ± 6	0.5
Kendine güven	29 ± 5	28 ± 5	26 ± 5	0.06
Doğruyu arama	25 ± 6	24 ± 5	24 ± 4	0.5
Sistematiklik	21 ± 3	20 ± 3	20 ± 4	0.3
Toplam puan	201 ± 24	198 ± 18	192 ± 22	0.2

Tablo 3: Öğrencilerinin Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre Ölçek Ortalamalarının Dağılımı

	Anne öğrenim durumu				P
	Okur-yazar değil (n=24)	İlköğretim (n=103)	Lise mezunu (n=19)	Yükseköğrenim mezunu (n=3)	
Analitiklik	47 ± 6	46 ± 6	49 ± 7	48 ± 9	0.4
Açık fikirlilik	36 ± 8	37 ± 9	37 ± 7	40 ± 13	0.9
Meraklılık	39 ± 6	39 ± 6	41 ± 6	42 ± 5	0.7
Kendine güven	27 ± 6	28 ± 4	30 ± 5	32 ± 6	0.2
Doğruyu arama	25 ± 4	24 ± 6	25 ± 5	29 ± 8	0.4
Sistematiklik	20 ± 3	20 ± 3	20 ± 3	28 ± 5	0.002
Toplam puan	197 ± 14	198 ± 23	204 ± 24	220 ± 43	0.6

Tablo 4: Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Ölçek Ortalamalarının Dağılımı

	Baba öğrenim durumu				P
	Okur-yazar değil (n=3)	İlköğretim (n=97)	Lise mezunu (n=34)	Yükseköğrenim mezunu (n=15)	
Analitiklik	46 ± 11	47 ± 6	47 ± 5	47 ± 5	0.9
Açık fikirlilik	33 ± 11	38 ± 9	37 ± 8	37 ± 7	0.7
Meraklılık	41 ± 5	40 ± 5	39 ± 6	38 ± 7	0.7
Kendine güven	24 ± 3	28 ± 5	28 ± 4	29 ± 5	0.4
Doğruyu arama	26 ± 6	24 ± 5	25 ± 6	24 ± 4	0.7
Sistematiklik	23 ± 2	20 ± 3	20 ± 3	20 ± 3	0.6
Toplam puan	194 ± 12	199 ± 23	199 ± 22	197 ± 23	0.9

Tablo 5: Aile İçi Konularda Fikirlerinin Alınma Durumuna Göre Ölçek Ortalamalarının Dağılımı

	Aile İçi Söz Sahibi Olma Durumları			P
	Var (n=102)	Kısmen Var (n=43)	Yok (n=4)	
Analitiklik	48 ± 6	45 ± 6	48 ± 3	0.008
Açık fikirlilik	37 ± 9	38 ± 8	39 ± 11	0.9
Meraklılık	40 ± 6	38 ± 5	41 ± 3	0.2
Kendine güven	29 ± 4	26 ± 5	27 ± 4	0.022
Doğruyu arama	24 ± 5	25 ± 5	29 ± 3	0.1
Sistematiklik	20 ± 3	20 ± 3	23 ± 3	0.1
Toplam puan	201 ± 22	194 ± 23	209 ± 18	0.1

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin %69' u 18-22 yaş aralığında ve %54'ü en uzun il merkezinde yaşamış olup, %69'unun annesinin, %65'inin babasının ilköğretim mezunu olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin % 94'ünün düşük, % 6'sının orta eleştirel düzeye sahip olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin KEDEÖ'den aldıkları toplam puan ortalaması KEDEÖ'ye göre 'düşük' eleştirel düşünme düzeyi olarak sınıflandırılmaktadır.

Öğrencilerin okudukları sınıf bakımından toplam puan ve alt ölçek puanları arasında farklılık olup olmadığına bakıldığında sadece analitiklik alt ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (p=0.028). Sınıflar arasındaki puan ortalamaları incelendiğinde 1.sınıf ile 2. sınıf puan ortalamaları arasında bir farklılık gözlenmiş ve 2. Sınıf öğrencilerinin aldığı puanların 1. Sınıf öğrencilerinin aldığı puanlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir (p= 0.015) (Tablo 1).

Öğrencilerin en uzun yaşadıkları yerleşim birimine göre incelendiğinde KEDEÖ'den aldıkları puanların 'düşük' olduğu ve aralarında istatistiksel olarak bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. İlde yaşayan öğrencilerin aldığı puanlar ilçede yaşayan öğrencilere göre, ilçede yaşayan öğrencilerin aldığı puanların da köyde yaşayan öğrencilerin aldığı puanlara göre daha yüksek olduğu fakat bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 2).

Tablo 3'de gösterildiği gibi, çalışmamızda katılımcıların annelerinin öğrenim durumu yükseldikçe KEDEÖ'den aldıkları toplam puanın arttığı saptanmış olup ancak bu artış istatistiksel olarak sadece sistematiklik alt ölçeğinde anlamlı bulunmuştur. Tabloya göre üniversite mezunu annelerin çocuklarının aldıkları puanların diğer öğrenim durumuna sahip annelerin çocuklarının aldıkları puanlardan daha yüksek olduğu gözlenmiş ve bu

farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (sırasıyla p değerleri; 0.003; 0.001 ve 0.001).

Katılımcıların babalarının öğrenim durumları incelendiğinde ise öğrencilerin aldıkları toplam puan ve alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak bir farklılık gözlenmemiştir ve bunlara ait tanımlayıcı istatistikler (ortalama ve standart sapma) ve p değerleri Tablo 4'de verilmiştir.

Aile içi söz sahibi olma durumları ile eleştirel düşünce düzeyleri karşılaştırıldığında, alt ölçeklerden analitiklik (p=0.008) ve kendine güven (p=0.022) ölçekleri arasında farklılık anlamlı bulunmuştur. Analitiklik alt ölçeğinde, evet diyenler ile kısmen diyenler arasında farklılık anlamlı (p=0.005) iken, kendine güven alt ölçeğinde de evet diyenler ile kısmen diyenler arasında farklılık anlamlı bulunmuştur (p= 0.019) (Tablo 5).

TARTIŞMA

KEDEÖ'ne göre 240'ın altında puan alanların düşük eleştirel düşünme beceri düzeyine sahip oldukları bildirilmektedir. Çalışmamızda ebeklik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyleri büyük oranda "düşük" bulunmuştur. Özdemir ⁸ çalışmasında, üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin "orta düzeyde" olduğunu saptamıştır. Kantek ve Gezer'in ⁹, Atay ve ark.'nın ¹⁰ yaptıkları çalışmalarda sağlık yüksekokulu öğrencilerinin, yine Kıranşal ve ark. ¹¹, (198±15) ile Arslan ve ark. ¹², (200±21) yaptıkları çalışmalarda da hemşirelerin düşük eleştirel düşünme düzeylerine sahip olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar bulgularımızı destekler niteliktedir. Çalışma alanları ve bakım sorumlulukları göz önüne alındığında ebeklik ve hemşirelik mesleği birbiri ile örtüşmekte, mesleki girişimler ve sorunlar paralellik göstermektedir. Literatürde ebelerin eleştirel düşünme düzeyleri ile ilgili

çalışmalar yetersiz olduğundan hemşireler ile yapılan çalışmalar da kullanılmıştır.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre elde edilen puan ortalamaları yapılan analiz sonucunda 1.sınıfta 199 ± 21 , 2. sınıfta 198 ± 21 , 3. sınıfta 201 ± 26 , 4.sınıfta 197 ± 22 olarak belirlenmiştir. Bu ortalamalar KEDEÖ'ye göre 'düşük' eleştirel düşünme düzeyi olarak sınıflandırılmaktadır. Sınıfların puan ortalamaları arasındaki farklılıklar çok azdır ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır fakat alt ölçekler bakımından karşılaştırıldığında analitiklik alt ölçeğinin 1.sınıf ile 2. sınıf arasında 2. sınıf lehine istatistiksel olarak anlamlı bir artış gösterdiği saptanmıştır ($p= 0.015$). Eleştirel düşünmenin deneyimle birlikte arttığı ve hemşireler-ebeler klinik ortamda uygulama fırsatı buldukça ve hasta bakımında karar verdikçe eleştirel düşünme seviyelerinin geliştiği bilinmektedir. Ayrıca bulgularımızla paralel olarak Korkmaz ve Yeşil'in ¹³ yaptığı çalışmada da yüksek öğrenim gören öğrencilerin en yüksek puanı analitiklik alt ölçeğinden aldıkları saptanmıştır.

Öğrenci grupları ile yapılan çalışmalarda öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfla paralel olarak eleştirel düşünme becerilerinin arttığı, bazı çalışmalarda ise böyle bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir ^{14, 15}. Zaybak ve Khorshid ¹⁴, hemşirelik 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin eleştirel düşünme puan ortalamalarının 1. 2. ve 3. sınıf öğrencilerine göre anlamlı derecede yüksek olduğunu saptamışlardır. Ip ve ark. ¹⁵ çalışmasında 3. sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin 1. ve 2. sınıflara göre anlamlı derecede düşük olduğunu belirtmişlerdir. Şenturan ve Alpar'ın ¹⁶ araştırmasında hemşirelik öğrencilerinin sınıflara göre eleştirel düşünme becerileri arasında anlamlı fark olmadığını saptanmıştır. Bizim çalışmamızda da öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfın eleştirel düşünme becerilerini etkilemediği görülmüştür.

Katılımcıların en uzun yaşadıkları yerleşim birimini incelediğimizde KEDEÖ'den aldıkları puanların 'düşük' olarak sınıflandırıldığı saptanmıştır. Toplam puanlar bakımından istatistiksel bir fark saptanmamıştır fakat ilde yaşayanların ilçede yaşayanlardan ve ilçede yaşayanların da köyde yaşayanlardan az da olsa daha yüksek puana sahip oldukları görülmüştür. Özdemir'in ⁸ yaptığı çalışmada da öğrencilerin doğum yerlerine göre eleştirel düşünme becerilerinin değişiklik göstermediğini saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim durumlarına göre KEDEÖ'den aldıkları toplam puanları 'düşük' olarak sınıflandırılmakta ve annenin öğrenim durumu arttıkça puanların da arttığı, fakat bu artışın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Alt ölçekler değerlendirildiğinde, sistematiklik alt boyutunda annenin öğrenim düzeyi arttıkça puanlarında da anlamlı bir artış olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlara göre babanın öğrenim durumunun eleştirel düşünme becerilerini etkilemediğini fakat annenin öğrenim durumunun sistematiklik alt boyutunda olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Bu durum özellikle kız çocuklarının anneleri ile daha fazla vakit geçirmeleri ve etkilenmeleri şeklinde yorumlanabilir. Dil ve Öz'ün ¹⁷ yaptığı çalışmada ise anne ve baba eğitiminin eleştirel düşünme üzerinde etkili olmadığını belirtmiştir.

Çalışmamızda; aile içi söz sahibi olma durumlarına göre, analitiklik ($p=0,008$) ve kendine güven ($p=0,022$) alt ölçeklerinde farklılık anlamlı bulunmuştur. Analitiklik ve kendine güven alt ölçeklerinde, evet cevabı verenlerin kısmen diyenlerden daha yüksek puana sahip oldukları saptanmıştır Şenturan ve Alpar ¹⁶, Dereoğlu ¹⁸, çalışmalarında, demokratik aile özelliklerine sahip olan katılımcıların daha fazla eleştirel düşünme becerisine sahip olduklarını saptamışlardır. Bu sonuçlar bulgularımızı destekler niteliktedir.

Sonuç olarak ebeler öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyleri düşük bulunmuştur. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini; aldıkları ebeler eğitimi, en uzun yaşadıkları yerleşim yeri, babalarının öğrenim durumunun etkilemediği belirlenmiştir. Ayrıca annelerinin öğrenim durumu arttıkça eleştirel düşünme becerilerinin arttığı ve aile içi söz sahibi olmalarının da olumlu yönde etkilediği saptanmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda ebeler eğitim programlarının öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerini destekleyecek şekilde düzenlenmesi ve yapılacak araştırmaların farklı bölümlerde öğrenim gören daha geniş öğrenci grupları ile karşılaştırmalı olarak yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Öncel S. 2001 yılı ebeler teması: bütün kadınlar uygun sağlık bakımı almada eşittir. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2002; 6 (1): 24-27.

2. Arslan H. Ebenin çalışma alanları ve ebeden beklenen hizmetler. *Hemşirelik Forumu Dergisi*. 2005; 1 :6-11.
3. Öztürk Y. Hemşirelik-ebelik uygulamalarında kalite. Hemşirelik-Ebelik Eğitim ve Uygulamalarında Kalite Sempozyumu, 3-5 Haziran 1998, Kayseri.
4. Hemşirelik ve Ebeliğin Güçlendirilmesi Sekretarya Raporu. 56. Dünya Sağlık Asamblesi. 2003.
<http://195.142.135.65/who/bulten/turk/bul9hemsirelik.HTM 91>
(erişim tarihi:14.04. 2011).
5. Gündoğdu H. Eleştirel düşünme ve eleştirel düşünme öğretimine dair bazı yanılgılar. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2009; 7(1): 57-74.
6. Seferoglu S, Akbıyık C. Eleştirel düşünme ve öğretimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2006; 30: 193-200.
7. Kökdemir D. Belirsizlik Durumlarında Karar Verme Ve Problem Çözme. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003, Ankara.
8. Özdemir SM. Üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2005; 3(3): 1-17.
9. Kantek F, Gezer N. Bir sağlık yüksekokulunda öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin incelenmesi. International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 11-13 November 2010, Antalya.
10. Atay S, Ekim E, Gökçaya S, Sağım E. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyleri. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*. 2009; 39-46.
11. Kırışal N, Adana F, Erdağı S, Eliş S, Aktaş B, Biçer N, Sucu D, Alkan H. Kars'ta Çalışan Hemşirelerin Eleştirel Düşünme Düzeylerinin İncelenmesi. 42. Ulusal Psikiyatri Kongresi, 01- 05 Kasım 2006, İstanbul.
12. Arslan GG, Demir Y, Khorshid L, Eşer İ. Hemşirelerde eleştirel düşünme eğilimini etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2009; 12(1): 72-80.
13. Korkmaz Ö, Yeşil R. Öğretim kademelerine göre öğrencilerin eleştirel düşünme düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2009; 10(2): 19-28.
14. Zaybak A, Khorshid L. Ege üniversitesi hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeylerinin incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2006; 22 (2): 137-146.
15. Ip WY, Lee DTF, Lee IFK, Chau JPC, Wootton YSY, Chang AM. Dispositions toward critical thinking: a study of chinese undergraduate nursing students. *Journal Of Advanced Nursing*. 2000; 32 (1): 84-90.
16. Şenturan L, Alpar ŞE. Hemşirelik öğrencilerinde eleştirel düşünme. *C. Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2008; 12(1): 22-30.
17. Dil S, Öz F. Hemşirelik yüksekokulu ve beslenme ve diyetetik bölümü öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerini etkileyen faktörler. *Zonguldak Sağlık Yüksekokulu Sağlık Eğitim Araştırma Dergisi*. 2005; 1(1): 12-25.
18. Derelioğlu Y. Üniversite öğrencilerinde eleştirel düşünme ile denetim odağı arasındaki ilişkinin incelenmesi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2004, İstanbul.